

Bilaga 3. Uppföljning av tillsynsplan 2024. Miljöbalken m.fl. tillsynsområden.

Tillsynen är ett viktigt styrmedel för att uppnå syftet med miljöbalken (MB) och andra lagar, och därmed främja en hållbar utveckling utifrån miljömålen. Genom tillsynen kan avvikelser identifieras och krav ställas på åtgärder som är av betydelse för miljön och människors hälsa.

Miljö- och hälsoskyddsnämndens tillsynsplan och behovsutredning är kopplad till miljöbalken och den nationella tillsynsstrategin. Behovsutredningen identifierar prioriterade utvecklingsområden utifrån ny lagstiftning, politiska prioriteringar och miljö- och hälso nytta.

Tillsynsplanen fastställs inför varje verksamhetsår, men omprioriteringar kan göras under året. Vidare är en stor del av förvaltningens arbete händelsestyrt. Av tillsynsplanen framgår arbetsinriktningen för tillsynsområdena och deras målsättning.

Den årliga planeringen är uppdelad i två delar. En del av tiden faktureras medan övrig tid omfattar arbete som inte direkt kan kopplas till ett tillsynsobjekt. Den indirekta tiden omfattar bl.a. omvärldsbevakning, inläsning av nya tillsynsområden, kompetensutveckling, samverkan med andra myndigheter, informationsinsatser och statistisk uppföljning per bransch.

Totalt planerades 99 665 tillsynstimmar för 2024. Totalt 97 148 tillsynstimmar utfördes. I tabellen på nästa sida finns en mer detaljerad sammanställning av de utförda tillsynstimmarna uppdelat på lagrum.

Lagrum	Planerade tillsynstimmar	Utförda tillsynstimmar	Avvikelse, antal timmar
7 kap. MB Skyddade områden	2 114	1 997	-117
9 kap. MB Miljöfarlig verksamhet (miljöskyddstillsyn)	19 810	19 538	-272
9 kap. MB Miljöfarlig verksamhet (hälsoskyddstillsyn)	43 587	40 947	-2 640
10 kap. MB Förorenade områden	6 858	7 790	932
14 kap. MB Kemiska produkter	11 283	11 370	87
15 kap. MB Farligt avfall och övrigt avfall	8 838	8 361	-477
Total tillsyn enligt miljöbalken	92 490	90 003	-2 487
Strålsäkerhetslagen	6 415	6 415	0
Smittskyddslagen	350	358	8
Lagen om skydd mot internationella hot mot människors hälsa	250	212	-38
Tobakslagen	150	150	0
Lag om sprängämnesprekursorer	10	10	0
Total tillsyn enligt annan lagstiftning	7 175	7 145	-30
SUMMA	99 665	97 148	-2 517

Den största differensen finns inom hälsoskyddstillsyn och mer exakt inom tillsyn av fastighetsägares egenkontroll. Detta beror på sjukskrivningar samt omprioriteringar inom enheten. Vidare kan sägas att antalet utförda tillsynstimmar kopplat till polyklorerade bifenyler (PCB), som återfinns inom 10 kap. MB Förorenade områden, överstiger planen med nästan 30 procent. Antalet inkomna anmälningar har ökat, sannolikt som ett resultat av tidigare information och uppmaningar från förvaltningen.

På kommande sidor redovisas den genomförda tillsynen för 2024 övergripande med särskilda fokusområden utifrån respektive lagrum eller bransch, samt större avvikelser.

Tillsyn enligt 7 kap miljöbalken (skyddade områden)

Stockholms stad har en rik och varierande natur med hög biologisk mångfald, som förser stadens invånare med goda möjligheter till rekreation och friluftsliv. En del i att säkerställa en sammanhängande grönstruktur med en fortsatt hög biologisk mångfald är tillsyn av stadens skyddade områden.

Miljöförvaltningen utövar operativ tillsyn i kommunala naturreservat och andra områdesskydd som inrättas av kommunen. Tillsyn sker även i strandskyddsområden i syfte att minimera negativ påverkan på stadens skyddade områden samt säkerställa en gynnsam bevarandestatus. Länsstyrelsen har också delegerat

tillsynen av stadens tre Natura 2000-områden som ligger inom reservaten.

Uppföljning

Genom tillsynen av skyddade områden har förvaltningen följt upp villkor i beslut om tillstånd och dispens gällande strandskyddsområden och natur- och kulturresevat. Synpunkter och klagomål om åtgärder som strider mot strandskyddet och reservatsföreskrifterna har hanterats och tillsynsbesök har genomförts i samtliga reservat under året.

Förvaltningen har också haft möten med reservatsförvaltare och verksamhetsutövare angående skötsel och genomförande av projekt, i syfte att tillse att reservatens regler och syften kan uppfyllas. Tillsammans med reservatens förvaltare har förvaltningen arbetat med att ta fram information och skyltar för ökad tillgänglighet och för att informera om reservatens syften och regler.

Inmätning och gränsmarkering pågår eller har avslutats i flera äldre reservat. Annekteringar har identifierats på några ställen. Samverkan med andra förvaltningar sker angående koloniområdet Stugängen i Grimstaskogen. Bland annat ska stadsdelsförvaltningen sätta upp ett staket för att tydliggöra gränsen för arrendeområdet, vilket kommer att underlätta tillsynen.

Under året har miljöövervakning genomförts i reservatens ekmiljöer, samt på artnivå avseende fåglar och fladdermöss. Den övergripande miljöövervakningen är en viktig del i arbetet för att få en bild av tillståndet för den biologiska mångfalden i staden som helhet, där de skyddade områdena utgör kärnområden i den gröna infrastrukturen. Miljöövervakningen är en viktig del i att fortsatt bedöma bevarandestatus i stadens skyddade områden.

Tillsyn enligt 9 kap miljöbalken (miljöskyddstillsyn)

Miljöfarliga verksamheter kan ge upphov till en mängd olika störningar såsom buller, utsläpp av ämnen till vatten, farligt avfall och omfattande transporter. Miljöskyddstillsynen syftar till att granska verksamhetsutövarnas egenkontroll samt att säkerställa att verksamheterna följer gällande regler samt, i förekommande fall, de tillstånd med villkor som reglerar dem. Det åligger verksamhetsutövarna att ha kunskap om sin verksamhet och de risker som den kan innebära för människor och miljön

Verksamhetsutövarna ska inom ramen för sin egenkontroll vidta de försiktighetsåtgärder som behövs för att förebygga risker för människors hälsa och miljön.

Miljöförvaltningen bedriver tillsyn eller är prövningsmyndighet inom ett flertal avgränsade tillsynsområden som avser miljöskydd. Dessa är väg- och spårtrafik, Bromma flygplats, hamnverksamheter, fritidsbåtshamnar, exploateringsprojekt, energianläggningar, avloppsreningsverk och enskilda avlopp, avfallsanläggningar, bilvård, drivmedelsstationer, buss- och tågdepåer, stora och små verkstäder, kemisk industri, laboratorier och sjukhus, grafiker, kemtvättar, krossverksamheter, betong- och asfaltsproducenter, livsmedelsindustri och prövning av ansökan om inrättande av värmepumpsanläggningar i mark (bergvärme, samt sjö- och jordvärme).

Uppföljning

Tillsyn av väg- och spårtrafik har bl.a. innefattat uppföljning av väg- och spårhållarnas arbete med att vidta åtgärder enligt åtgärdsprogram för luftföroreningar (partiklar, kvävedioxid och kolmonoxid) respektive buller. Åtgärdsarbetet går framåt. Förvaltningen har också fortsatt arbetet med att driva på utveckling av väghållarnas dagvattenhantering, bl.a. längs de sträckor längs högtrafikerade vägar där det saknas dagvattenrening. Trafikkontoret har inkommit med en redovisning av hur dagvattenrening skulle kunna ske på de mest trafikintensiva vägsträckorna i staden. Tillsyn av femton befintliga trafikdagvattenanläggningar har utförts under året genom inspektioner och tillsynmöten. Förvaltningen bedömer att driften av anläggningarna fungerar bra.

Förvaltningens tillsyn på Swedavia visar att bolaget klarar sina villkor enligt tillståndet för Bromma flygplats. Swedavia reviderar nu sitt kontrollprogram där rutiner och hantering av dagvatten och luftföroreningskontroll ingår. Revideringen sker i samråd med miljöförvaltningen. Förvaltningen bedriver sedan många år tillsyn över förorenad mark på Bromma flygplats dels gällande PFAS och den utredning om efterbehandling som pågår och dels ur ett bredare perspektiv vid markarbeten som utförs på området. Det råder stora osäkerheter kring tidsplanen för efterbehandling, men preliminärt kan den påbörjas i Riksby tidigast under kvartal 4 2025 och för det nuvarande flygplatsområdet något senare. En kompletterande skyddsåtgärd för att minska den pågående spridningen av PFAS till Bällstaviken beräknas vara i drift i juni 2025. Tillsynen visar också att Swedavia kontinuerligt arbetar med att förbättra sin hantering av markbuller.

Ett antal anmälningsärenden rörande miljöfarlig verksamhet har handlagts där försiktighetsmått har meddelats för att minska miljöpåverkan. Samtliga miljörapporter från berörda verksamheter har granskats. Rapporterna håller i huvudsak en god kvalitet.

Inom tillsynen har dagvattenutsläpp från miljöfarliga verksamheter varit i fokus under året vilket kommer fortsätta under kommande år. Detta är ett område som successivt kommer att utvecklas.

Det handlar om utsläpp av olika ämnen där varierande reningsteknik och åtgärder behövs för olika verksamhetsområden. Varje område kräver därför separat utredning samt utveckling av tillsynsmetodik och bedömningsgrunder. Under 2024 har bl.a. en tillsynskampanj genomförts riktad mot fotolabb i syfte att kontrollera utsläpp av sköljvatten innehållande farliga ämnen till spillvattennätet samt hantering av farliga kemikalier. Säkerhetsdatablad för fotokemikalier och tryckfärger har begärts in och granskats utifrån innehåll av utfasningsämnen, som finns på EU:s kandidatlista eller i Kemikalieinspektionens PRIO-databas. I de fall utfasningsämnen har påträffats har verksamhetsutövarna uppmanats att utreda om substitution av dessa produkter är tekniskt möjligt.

Särskilt fokus har legat på de miljöfarliga verksamheternas energianvändning. Bedömningen är att verksamheterna arbetar aktivt med att minska sin energianvändning.

När det gäller energianläggningar pågår provning av Stockholm Exergis ledningstunnlar. När tunnarna byggdes behövdes inget miljötillstånd eller tillstånd för vattenverksamhet. Bolaget genomför nu tillståndsprövningar av flertalet av sina tunnlar, och miljöförvaltningen är remissinstans. Stockholm Exergi har genomfört besiktningar av de flesta av sina anläggningar under året och miljöförvaltningen har deltagit vid samtliga.

Vad gäller provningen av ett nytt kraftvärmeverk i Lövsta pågår alltjämt processen i Mark- och miljööverdomstolen. Domstolen ska ta ställning till frågan om dispens för arbete inom Östra Mälarens vattenskyddsområde kan medges. Något avgörande har ännu inte kommit. Detta innebär att resten av provningen vilar tills vidare.

Nationella operativa mål saknas för tillsynsområdet. För en av anläggningarna är dock tillståndet av äldre natur och bör ersättas med nytt inom de närmaste åren. Detta har tagits upp med aktuellt bolag och de förbereder en omprövning av tillståndet. Samtliga anläggningar har de tillstånd som behövs för sina respektive verksamheter. Flertalet av anläggningarna omfattas av BAT-föreskrifter och tillsyn har även bedrivits utifrån dessa regler.

Inventeringen av avloppsanläggningar inom Skarpnäcks koloniträdgårdsförening fortsätter och samtidigt har inventeringen av vattenhantering och avloppsanläggningar inom Riksby koloniträdgårdsförening påbörjats. Förvaltningen har hanterat flertalet anmälningar och tillståndsansökningar avseende enskilda avlopp och olika typer av toalettlösningar samt omhändertagande av avfall från torrtoaletter.

Under året har förvaltningen utvecklat metoder för att minska risken att massor hanteras felaktigt av oseriösa verksamhetsutövare. Förvaltningen har noterat att ytterst få anmälningar om återvinning av avfall för anläggningsändamål kommer in, vilket kan indikera att verksamhetsutövarna underlåter att göra anmälan.

Tillsyn har i år skett av 28 båtklubbar inklusive varvsföreningar och stadens hamnar, samtliga placerade vid Mälaren eller Östersjön. Av dessa 28 är 16 båtklubbar med uppställningsplats (varv) inom kommunen, nio med endast hamn inklusive stadens hamnar samt tre varvsföreningar. Samtliga båtklubbar har inspekterats. Av de båtklubbar som inspekterats har 19 stycken, motsvarande 68 %, fått anmärkningar som behöver följas upp. Anmärkningarna gäller exempelvis båttvätt, utfasningsplan och kemikaliehantering.

Även anmärkningar som ska hanteras i särskild ordning, såsom inom ramen för tillsyn av enskilda avlopp, har förekommit. En del av båtclubbarna har efter det att de fått inspektionsrapporten inkommit med relevant redovisning av åtgärder, varför uppföljningsärenden inte har behövts startas i dessa fall. Antalet inspekterade båtklubbar som hade bristfällig eller saknar skriftlig utfasningsplan av otillåtna biocidfärger var åtta av 28 båtklubbar, motsvarande 29 %. Andelen inspekterade båtklubbar i Mälaren som hade bristfällig eller saknar skriftlig utfasningsplan av biocidfärger var fem av 15, det vill säga 33 %.

En båtclubb har fått anmärkning gällande att avfallshanteringsplan saknas eller är ofullständig. Anmärkningar om avfallshanteringsplaner har minskat i jämförelse med tidigare år, troligen med anledning av Transportstyrelsens nya regler för mottagning av avfall från fritidsbåtar (TSFS 2023:12) som trädde i kraft 1 maj 2023. Ett nytt krav är bland annat att fritidsbåtshamnarna med kapacitet för fler än 25 båtar ska skicka in avfallshanteringsplaner till kommunen för godkännande. I Stockholms stad ska avfallshanteringsplanen godkännas av miljö- och hälsoskyddsnämnden. Den båtclubb som har fått anmärkning om detta i år omfattas inte av de nya reglerna, då de har färre än 25 båtplatser i hamn.

I staden finns tre borsttvättar. Under 2023 fick två verksamhetsutövare beslut om föreläggande om att vidta åtgärder samt försiktighetsmått för borsttvätt. Under 2024 har även den sista borsttvätten fått ett beslut om föreläggande om detta. Två av besluten har överklagats. Det ena beslutet inväntar prövning i Länsstyrelsen och det andra beslutet inväntar prövning i mark- och miljödomstolen.

Det finns tre båtklubbar med spolplattor som miljöförvaltningen bedriver tillsyn över. Samtliga båtklubbar har inkommit med godkänd redovisning av skötsel. Två av klubbarna har redovisat godkända resultat från provtagning på det utåtgående vattnet. En båtklubb har inte redovisat resultat.

Tillsyn enligt 9 kap miljöbalken (hälsoskyddstillsyn)

Liksom för de miljöfarliga verksamheterna granskar förvaltningen i hälsoskyddstillsynen bl.a. verksameters egenkontroll, men utför även inspektioner i syfte att hitta brister. Det gäller exempelvis bristande ventilation, förekomst av fukt och mögel och höga bullernivåer i lokaler för utbildning, vårdboenden och bostäder. En stor del av tillsynsobjekten är anmälningspliktiga, t.ex. skolor och förskolor, bassängbad, plaskdammar och hygienverksamheter. Förvaltningen granskar dessa efter inkommen anmälan innan de påbörjar sin verksamhet.

Hälsoskyddstillsynen omfattar handläggning av klagomål på olägenheter i bostäder, riktad bostadstillsyn i socioekonomiskt utsatta områden, riktad tillsyn av fastighetsägares egenkontroll, tillsyn av samtliga skolor och förskolor i staden, vård- och omsorgsboenden samt tillfälliga boenden, tillsyn av strandbad, tillsyn av att inte skadliga ljudnivåer förekommer inom konsert- och evenemangsverksamheter, tillsyn av bassängbad och plaskdammar samt tillsyn av anmälningspliktiga hygienverksamheter i syfte att förebygga risk för smitta. Utöver tillsynen utför förvaltningen, huvudsakligen på stadsdelarnas uppdrag, provtagning av badvattnet på stadens strandbad. Nämnden är även prövningsmyndighet för tillstånd till hållande av djur enligt stadens hälsoskyddsföreskrifter samt remissmyndighet i samband med socialnämndens prövning av ansökan om utskänkningstillstånd.

Uppföljning

Under året bedrevs tillsyn på flera olika typer av vård- och omsorgsboenden såsom äldreboenden, LSS-boenden och HVB-hem. Av de 87 inspekterade boendena har 34 fått minst en allvarlig anmärkning som kräver uppföljning. Anmärkningar som följs upp är bristande förebyggande rutiner med avseende på legionella, avvikande vattentemperatur, anmärkning på ventilationen, buller från ventilationen, fukt och anmärkning rörande inomhustemperatur. Av resultaten har det även framkommit att flera av de inspekterade boendena behöver samordna och upprätta en fungerande egenkontroll med avseende på miljö- och hälsoskydd. Miljöförvaltningen har under 2024 även tagit fram informationsmaterial om och kontrollerat hur verksamheterna arbetar för att minska matsvinnet. Under året har även samverkansmöte skett med Micasa i syfte att öka samarbetet mellan dem och miljöförvaltningen.

Antalet inkomna klagomål på störningar i bostäder fortsätter att öka, sannolikt till följd av den ökande befolkningen och förtätningen av staden. Fram till och med 30 november 2024 hade 911 ärenden inkommit, vilket är det högsta antalet sedan 2016 då förvaltningen började mäta. Den ökade ärendeinströmningen kan jämföras med att det under hela 2023 inkom 854 ärenden. Förvaltningen hade fram till den 30 november 2024 avslutat 896 ärenden, vilket är det högsta antalet sedan mätningarna inleddes. Andelen avslutade ärenden där någon form av förbättrande åtgärd har vidtagits i bostaden har under perioden uppgått till 84 procent.

När det gäller den riktade bostadstillsynen inom socioekonomiskt utsatta områden har under året 34 nya ärenden startats och 35 inspektionstillfällen genomförts. Varje inspektion avser ett helt flerbostadshus. Av de 35 utförda inspektionerna har det i merparten av ärendena noterats avvikelser avseende främst ventilation. I flera ärenden har det noterats förhöjda fuktindikeringar och endast ett fåtal ärenden har varit utan anmärkning. De vanligaste avvikelserna är bristande ventilation, förhöjda fuktindikeringar men även låg tappvarmvattentemperatur, vilket innebär risk för tillväxt av legionella.

Under året har det kommit in 104 anmälningar om start av yrkesmässig hygienisk verksamhet. 88 av dem har inspekterats. Åtta anmälningsärenden från tidigare år har också handlagts under perioden. Utförda inspektioner visar att hygienverksamheterna överlag har god egenkontroll. I 22 ärenden har brister som kräver uppföljning noterats. Bristerna gäller bland annat felaktig rutin för rengöring av instrument, bristande rutin för att hålla en god handhygien och brister gällande hygienrutinerna vid behandling. Tillsynen av barberare har visat att många av dem rengör sina instrument på fel sätt. Detta är dock en anmärkning som inte alltid kräver uppföljning, vilket gör att de inte är inkluderade i siffran ovan. Två förbud har meddelats, den ena på grund av att lokalen ansågs olämplig då den saknade handtvättfat och den andra eftersom tillsyn av verksamheten inte har kunnat genomföras. Förvaltningen har kännedom om totalt 1 184 anmälningspliktiga verksamheter. Under året har 22 anmälningar om förändring av redan anmäld verksamhet kommit in och samtliga har handlagts.

Under året har 21 bassängbad i staden inspekterats inom den planerade tillsynen. Noterade brister rörde städning, hygieninformation till badgäster, förvaring och skötsel av städutrustning, provtagning och slitna ytor. Två uppföljande inspektioner har utförts i tillsynsärenden från 2023 gällande bland annat städning, provtagning och installation av autodosering. Båda ärendena kan nu avslutas. Av de 79 anläggningar som hittills i år har varit i drift har 23 anläggningar haft överskridanden av odlingsbara bakterier och/eller jordbakterien *Pseudomonas aeruginosa*.

När det gäller den planerade tillsynen av plaskdammar har miljöförvaltningen inspekterat tio stycken. Brister som har noterats har framförallt gällt blottade jordytor i dammarnas närhet samt bristfällig avrinning på den omkringliggande hårdgjorda ytan runt dammen. Positivt är att färre dammar än tidigare hade anmärkningar på bristfällig städning/rengöring av omkringliggande ytor än tidigare år.

Tillsyn enligt 10 kap miljöbalken (förorenade områden)

I Stockholm finns ett flertal områden både på land och i sediment med potentiellt mycket stor risk för människors hälsa och miljön, så kallade riskklass 1- och 2-objekt. Tillsyn av förorenade områden ska bidra till arbetet för att nå de nationella miljömålen samt stadens mål *Ett giftfritt Stockholm*. Tillsynen har som övergripande mål att förorenade markområden åtgärdas och används på ett sätt som inte innebär risker för hälsa och miljö.

Miljö- och hälsoskydds nämnden har ansvar för tillsyn av förorenade områden enligt miljöbalken där kommunen är tillsynsmyndighet. Tillsynsarbetet avseende förorenade områden kan indelas i händelsestyrda respektive egeninitierade/behovsprioriterade ärendetyper.

Uppföljning

Den händelsestyrda verksamheten, såsom hantering av upplysningar om påträffade föroreningar och anmälningar om efterbehandling, har under året prioriterats för att säkerställa tillräckliga efterbehandlingsåtgärder. Arbetet med att minska ärendebalansen är påbörjat med hjälp av extra personalresurser.

Inom den behovsprioriterade tillsynen har en kartläggning av nedlagda kemtvättar påbörjats samt ansvarsutredningar för prioriterade objekt upphandlats.

Tillsyn 14 kap miljöbalken (kemiska produkter)

Förvaltningen bedriver tillsyn som syftar till att kontrollera kosmetiska och kemiska produkter samt miljögifter i varor. I tillsynen ingår kontroll av konstgräsplaner i syfte att minska spridning av mikroplaster. Vidare bedriver förvaltningen tillsyn över att anläggningar som innehåller köldmedier följer gällande regler för att förebygga läckage av växthusgaser (f-gaser). Förvaltningen kontrollerar att de oljecisterner som finns kvar i staden kontrolleras enligt gällande regler, samt verkar för att de kvarvarande fastigheter som värms med olja ska fasa ut oljeanvändningen och övergå till exempelvis fjärrvärme eller värmepump.

Uppföljning

Under året har tillsyn skett hos 23 verksamheter som säljer kosmetiska produkter. Urvalet har primärt inkluderat större butikskedjor inom kosmetik och livsmedel, där ett större antal kosmetiska produkter ingår i sortimentet. Därutöver har sju verksamheter som främst säljer kemiska produkter ingått i urvalet. Det gäller främst butiker inom bygg- och färghandel och dessa har bara ett fåtal kosmetiska produkter i sina sortiment. För två verksamheter har tillsyn initierats efter att tips inkommit via Läkemiddelsverket. Årets kosmetiktillsyn visade att över hälften av butikerna tillhandahöll produkter med allvarliga brister. Fem av verksamheterna sålde produkter med förbjudna ämnen såsom Barium Peroxide, Phytonadione (vitamin K1) och Pentasodium Pentetate. Andra allvarliga anmärkningar var produkter helt utan innehållsförteckning, passerat hållbarhetsdatum samt utan märkning om ansvarig person. Totalt tio butiker sålde produkter med allvarliga anmärkningar.

Tretton inspektioner på totalt nio konstgräsplaner har genomförts. Tre av konstgräsplanerna har varit föremål för både ordinarie och uppföljande inspektioner. Fem av inspektionerna var anmälda och genomfördes med representanter från idrottsförvaltningen närvarande och ibland även från fastighetskontoret. Under dessa inspektioner kontrollerades både rutiner, egenkontroll och förutsättningarna på plats. De övriga inspektionerna var oanmälda och genomfördes utan någon representant från verksamhetsutöversidan. Under dessa inspektioner var fokus på snöupplag, granulat utanför planerna och granulatfällor i dagvattenbrunnar. De vanligaste bristerna är att snö från plogning läggs på olämpliga ytor där granulat riskerar att spridas, att granulat ligger på marken utanför planerna och att granulatfällor saknas eller är överfulla.

Verksamhetsutövarna har efter inspektionerna uppmanats att rätta till bristerna. Flera åtgärder har vidtagits och fyra ärenden har kunnat avslutas. I övriga pågår uppföljning. Samverkansmöten har hållits med idrottsförvaltningens miljösamordnare. Under det första mötet diskuterades övergripande miljöfrågor kopplat till stadens konstgräsplaner. Under det andra mötet diskuterades arbetet med successiv utfasning av plastgranulat, granulatfällor kopplat till linjeavvattning/dagvattenrännor samt strategier för att minska granulatspridning vid plogning och snöuppläggning.

Tio inspektioner hos försäljare av e-cigarettor och e-vätskor har genomförts. Utöver dessa har e-cigarettor och e-vätskor även kontrollerats vid en inspektion som främst syftade till att kontrollera kosmetiska produkter. En vanlig brist är att nödvändig märkning, inklusive kännbar varningsmärkning, saknas på själva e-cigaretten. En annan relativt vanlig brist är att särskilt farliga (dödskallemärkta) produkter förvaras framme i butiken trots att de

ska förvaras oåtkomligt för obehöriga. En butik har sålt särskilt farliga e-cigarett utan tillstånd. Efter inspektionerna har butikerna vidtagit åtgärder samt kontaktat sina leverantörer gällande bristerna. Miljöförvaltningen har överlämnat tips till Kemikalieinspektionen gällande brister hos primärleverantörer.

Under året har 13 inspektioner av kemiska produkter i butik genomförts. Utöver dessa har kemiska produkter även kontrollerats vid tio inspektioner som främst syftade till att kontrollera kosmetiska produkter. Vid inspektionerna i detaljhandeln kontrolleras CLP-regler, såsom korrekt märkning och förpackningar på kemiska produkter. Dessutom kontrolleras de särskilda lagstiftningarna som finns om bl.a. bekämpningsmedel, rengöringsmedel och särskilt farliga kemiska produkter. De vanligaste bristerna är avsaknad av kännbar varningsmärkning, bristfällig märkning eller att märkning på svenska saknas samt att informationskravet till kund vid försäljning av bekämpningsmedel inte uppfylls. De allvarligaste bristerna är att en butik sålde särskilt farliga kemiska produkter utan tillstånd för detta, samt att ett par butiker har haft kemiska produkter som kräver barnskyddande förslutning där förslutningen inte har fungerat på alla flaskor.

F-gaser är kraftfulla växthusgaser och används som köldmedium i vissa anläggningar, såsom kylrum och värmepumpsanläggningar. F-gaser har även visat sig vara en starkt bidragande orsak till utsläpp av PFAS. För att minska utsläpp av f-gaser regleras hantering och tillgång. Förvaltningen kontrollerar att innehavare av köldmedieanläggningar som innehåller f-gaser av viss mängd kontrolleras.

2 179 årsrapporter avseende kontroll av stationära anläggningar har inkommit, varav 1 987 var färdiggranskade i början av december. Årsrapporterna för cirka 200 anläggningar har inte inkommit. Idag finns 2 329 aktiva rapportskyldiga anläggningar i staden. Vid brister i rapporteringen påförs en miljöskattionsavgift. Drygt 500 beslut om miljöskattionsavgift har under året påförts verksamheter till följd av överträdelse av lagstiftningen. Vid konstaterat läckage i en anläggning följer förvaltningen upp avseende vilka åtgärder som har vidtagits för att stoppa läckaget. Granskningen av mobila utrustningar (kylanläggningar i tåg och bussar med mera) är påbörjad. Endast tre av sju operatörer har rapporterat in via stadens nya e-tjänst för mobila köldmedier. Övriga har skickat in rapporter på annat sätt. Av 756 anläggningar som har rapporterats i e-tjänsten har 454 hittills handlagts. Eftersom detta är ett område med stora volymer arbetar förvaltningen löpande med utveckling i syfte att effektivisera och underlätta för de som ska rapportera in.

Förvaltningen har valt att inte delta i Kemikalieinspektionens nationella tillsynsprojekt om varor eftersom förvaltningen bedömer att lagstiftningen är otydlig vad gäller kommunernas befogenhet att utföra tillsyn och debitera tillsynsavgift för den. Synpunkterna har framförts till Kemikalieinspektionen och Regeringskansliet.

Tillsyn 15 kap miljöbalken (farligt avfall och övrigt avfall)

Avfallslagstiftningen syftar till att i första hand förebygga att avfall uppkommer. I andra hand ska avfall återanvändas och i tredje hand återvinnas i form av material eller energi. I sista hand ska avfall deponeras. Avfallsområdet har kommit att bli ett lukrativt område för illegala verksamheter, vilket förhindrar en hållbar resursanvändning. Det bidrar till att farliga ämnen inte tas om hand på rätt sätt utan istället hamnar i delar av världen där det saknas kunskap och resurser att hantera det farliga avfallet. Även lokalt kan en felaktig hantering av farligt avfall i verksamheter leda till spridning av gifter, med läckage till mark och vattendrag som konsekvens. Det kan t.ex. handla om deponier som inte följer sitt tillstånd, eller olovlig dumpning av avfall i mark- och vattenområden.

Avfallslagstiftningen är komplex och till vissa delar svår att tillämpa. Det finns många svåra avgränsningsfrågor som en tillsynsmyndighet måste hantera. Det gäller exempelvis frågor som rör om något ska klassas som ett avfall eller en biprodukt.

I staden bedrivs tillsyn i syfte att granska hantering av farligt avfall hos såväl de verksamheter som omfattas av tillstånds- eller anmälningsplikt enligt kap. 9 miljöbalken och de som inte gör det. I tillsynen granskas verksamhetsutövarnas rutiner för hantering och sortering av avfall, förpackningsavfall och farligt avfall. Inom tillsynen läggs särskilt fokus på avfallstransportörer, hantering av avfall på centrumanläggningar och dumpning av snö. Utöver den planerade tillsynen hanteras klagomål på bristfällig avfallshantering eller nedskräpning och prövning av inkommande dispenser avseende kravet på obligatorisk utsortering av matavfall och övriga dispenser från renhållningsordningen.

Uppföljning

Skärpt avfallstillsyn

Förvaltningen har medverkat i det stadsövergripande projektet *Gemensam tillsyn* (även kallat *Samordnad tillsyn*) som leds av stadsledningskontoret. Projektet syftar till en förstärkt samordning av tillstånds- och tillsynsarbetet inom staden med utgångspunkt i det brottsförebyggande arbetet. Samordning sker främst inom stadens egna tillsynsorgan där miljöförvaltningen, stadsbyggnadskontoret, trafikkontoret, socialförvaltningen och Storstockholms brandförsvaret medverkar i projektet. Även vissa

statliga myndigheter, exempelvis Polismyndigheten och Arbetsmiljöverket, kan komma att medverka i specifika tillsynsinsatser.

Under året har förvaltningen inom ramen för projektet bedrivit operativ tillsyn bland annat med fokus på verksamheters avfallshantering. Tillsyn har genomförts mot en rad olika verksamheter som hanterar avfall. Det har handlat om både verksamheter som främst hanterar icke farligt avfall, exempelvis livsmedelsverksamheter, och verksamheter som främst hanterar farligt avfall, exempelvis bilverkstäder. Den operativa tillsynen har resulterat i 24 genomförda inspektioner med avseende på avfallshantering. Förvaltningen har även varit delaktig i den regionala miljöbrottsamverkansgruppen som leds av Länsstyrelsen samt deltagit i en myndighetsgemensam insats kring avfallstransportörer som anordnades av Länsstyrelsen inom ramen för detta arbete.

Centrumanläggningar

Förvaltningen valde 2024 ut Kärrtorps centrum, Fruängen centrum, Vårberg centrum, Hagsätra centrum och Sköndals centrum för tillsyn. Urvalet gjordes utifrån tidigare tillsynserfarenheter. Inom tillsynen kontrollerades avfallshanteringen hos verksamheter belägna i centrumen, exempelvis restauranger, caféer och matbutiker. Bland annat kontrollerades att de inspekterade verksamheterna har separat utsortering av matavfall och förpackningsavfall samt att fett, farligt avfall och grovavfall hanteras på ett tillfredsställande sätt.

Förvaltningen kontrollerade även att avfallshanteringen inte leder till lukt- och skadedjursolägenheter eller nedskräpning. Totalt har 40 enskilda verksamheter i centrumanläggningarna inspekterats. Av dessa fick 32 verksamheter, motsvarande 80 procent, någon anmärkning som kräver uppföljning från miljöförvaltningens sida. De vanligaste anmärkningarna var brister kring utsortering av matavfall eller förpackningsavfall. För samtliga av de besökta centrumen har förvaltningen även inlett separata tillsynsärenden mot fastighetsägaren för brister i de gemensamma avfallsutrymmena. De vanligaste bristerna har varit bristfällig informationen om sortering till lokalhyresgäster samt brister i renhållning.

Tillsyn av avfallshanteringen hos livsmedelsverksamheter, exempelvis restauranger, caféer, hotell och livsmedelsbutiker, har under året resulterat i 47 genomförda inspektioner. Tillsynen har framförallt bedrivits mot livsmedelsbutiker i syfte att följa upp nya lagkrav kring tömning och utsortering av förpackat matavfall som trädde i kraft 1 januari 2024. Av de 47 inspekterade verksamheterna hade 39 verksamheter, motsvarande 83 procent, brister som krävde

uppföljning från miljöförvaltningens sida. Det är i nivå med tidigare års resultat.

Utöver den ordinarie tillsynen har förvaltningen även utrett och tagit fram information kring det nya kravet på återanvändbara förpackningar som trädde i kraft 1 januari 2024. Det nya lagkravet har inneburit många inkommande frågor från både verksamhetsutövare och andra kommuner. Skarp tillsyn inom området påbörjas 2025.

Tillsynen av avfallstransportörer utgår ifrån den nationella tillsynsstrategin för avfallsområdet. Inspektioner sker enligt två olika metoder. Den ena metoden innebär föranmälda inspektioner av avfallstransportörer belägna inom kommunen som har ett giltigt tillstånd att transportera avfall, med särskilt fokus på hantering av farligt avfall. Den andra metoden innebär att inspektioner av avfallstransportörer sker oanmält i anslutning till en avfallsanläggning belägen inom kommunen. Vid tillsynen enligt båda metoderna kontrolleras bland annat att den enskilda transporten efterlever bolagets villkor enligt transporttillståndet samt att transportdokument finns vid transport av farligt avfall.

Inom ramen för den oanmälda tillsynen i anslutning till en avfallsanläggning kan förvaltningen komma att utöva tillsyn mot transportörer med säte i och utanför Stockholms kommun samt aktörer som saknar transporttillstånd, d.v.s. att de bedriver olovliga avfallstransporter. Tillsynsområdet är därmed också en viktig del när det kommer till att upptäcka illegal avfallshantering.

Förvaltningen har under året genomfört tillsyn av 69 avfallstransportörer genom föranmälda inspektioner. Vid 41 av dessa inspektioner bedömdes verksamhetsutövarna ha brister som kräver något slags uppföljning från miljöförvaltningens sida. De vanligaste bristerna som kräver uppföljning gäller verksamheternas rutiner kring hantering av farligt avfall när det kommer till upprättande av transportdokument och inrapportering till Naturvårdsverkets avfallsregister.

Två oanmälda tillsynsinsatser har genomförts i samarbete med trafikpolisen. Den ena skedde inom ramen för myndighetsgemensam tillsynskampanj som anordnades av Länsstyrelsen där insatser genomfördes samtidigt inom flera olika kommuner i Stockholms län. Vid dessa två insatser granskades nio avfallstransporter, varav en transportör saknade tillstånd för transport av avfall.

Förvaltningen har under 2024 i samverkan med Stockholm Vatten och Avfall AB utrett vilka fastigheter som saknar matavfallssortering och som inte är undantagna från krav på insamling. 34 enskilda tillsynsärenden har startats upp mot olika fastighetsägare, där flera fastigheter kan hanteras inom samma

ärende om de har samma ägare. Förvaltningen har handlagt ansökningar om dispens från krav på utsortering av matavfall från kravet på att tömma förpackningar från deras innehåll som trädde i kraft 1 januari 2024.

Under 2024 har 89 klagomålsärenden avseende avfallshantering har hanterats. Majoriteten av ärendena avser restauranger, caféer och matbutiker som brister i sin avfallshantering. De vanligaste klagomålen är att verksamheternas avfallshantering leder till lukt- eller nedskräpningsproblematik.

Tillsyn av rivningsverksamhet

Målet för tillsynsaktiviteterna är att miljöskadligt avfall ska tas omhand på ett bra sätt och att övrigt avfall ska hanteras så resurseffektivt som möjligt. Tillsynen omfattar kontroll av att farligt avfall har tagits omhand och att avfallet sorteras i enlighet med lagstiftningens krav.

Förvaltningen har hittills bedrivit tillsyn av tolv rivningsobjekt. En del rivningsobjekt har besökts flera gånger, exempelvis då flera fastigheter rivs i olika etapper. Även ansökan om dispens gällande krav på utsortering av rivningsavfall har hanterats.

Utöver den operativa tillsynen har förvaltningen initierat ett samarbete med stadsbyggnadskontoret respektive exploateringskontoret i syfte att underlätta tillsynen eftersom dessa förvaltningar ofta har kännedom om pågående rivningsobjekt.

Tillsyn enligt annan lagstiftning

Smittskyddslagen

Under året har 17 provtagningar utförts i syfte att utreda smittkälla vid konstaterade fall av insjuknande i legionella. Några av dessa provtagningar tillhör samma smittspårning men i olika fastigheter eller verksamheter. I sex fall har legionella konstaterats vid provtagning. Då har fastighetsägare eller verksamhetsutövare förelagts om utökad provtagning och utredning samt sanering av vattensystemen. I tre ärenden pågår åtgärder fortfarande.